

"คุณธรรมและจริยธรรมกับเยาวชนยุค 4.0:

ปัญหา สาเหตุ แนวทางแก้ปัญหา และการพัฒนา”

การเข้าถึงคุณธรรมและจริยธรรมในพระพุทธศาสนาด้วยเหตุผล : ความหวังและการทำ(ความเข้า)ใจกับเยาวชนยุค 4.0

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมพรนุช ตันศรีสุข

สาขาวิชาภาษาเอเชียใต้ ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประเด็นที่น่าสนใจ



- มุมมองทางวิชาการของพระพุทธศาสนาอย่างที่สอน-วิจัยในมหาวิทยาลัย ช่วยตอบสนองความอยากรู้ อยากเห็นของเยาวชนเกี่ยวกับความคิดความเชื่อทางศาสนาในสังคมไทยได้อย่างไร
- ข้อดี-ข้อจำกัดของมุมมองทางวิชาการ ในการสร้างเยาวชนที่มีคุณธรรมและจริยธรรมอันพึงประสงค์สำหรับสังคมไทย
- ความเห็นส่วนตัว : ความหวัง-สิ่งที่ต้องทำ(ความเข้าใจ)สำหรับเยาวชนยุคนี้

พระพุทธศาสนากับจริยธรรมที่พึงประสงค์



- เป้าหมายของพระพุทธศาสนากับการปกครองของรัฐสอดคล้องกัน
- พระพุทธศาสนาสอนให้คนละความชั่ว-ทำความดี - ไม่ละเมิดผู้อื่น
- พระพุทธศาสนาส่งเสริมจริยธรรมสังคมที่ดี
 - ความสามัคคีของหมู่คณะ
 - การเสียสละเพื่อประโยชน์ของผู้อื่นและสังคม
 - การยอมรับเคารพเชื่อฟังผู้มีวุฒิสูงกว่า
- พระพุทธศาสนาเป็นต้นทุนทางวัฒนธรรมในการดำเนินนโยบายรัฐ

ตารางที่ 9 เปรียบเทียบค่านิยมไทย

ที่	เพลงหน้าที่เด็ก	คุณธรรม 8	ค่านิยมพื้นฐาน 5	ค่านิยมไทย 12 ประการ
1.	นับถือศาสนา	ขยัน	รู้หน้าที่ มีวินัย ภูมิใจใน ความเป็นไทย	รักชาติ ศาสนาพระมหากษัตริย์
2.	รักษาขนบธรรมเนียม	ประหยัด	รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน
3.	เชื่อฟังพ่อแม่ ครู อาจารย์	ซื่อสัตย์	ซื่อสัตย์ สุจริต	มีความกตัญญู
4.	วาจาสุภาพ อ่อนหวาน	มีวินัย	พอเพียง เสียสละมีน้ำใจ	ใฝ่เล่าเรียนศึกษา
5.	มีความกตัญญู	สุภาพ	ปฏิบัติตามคุณธรรมศาสนา	รักษาวัฒนธรรม ประเพณีไทย
6.	รับผิดชอบหน้าที่การงาน	สะอาด		มีศีลธรรม มีน้ำใจ แบ่งปัน
7.	ใฝ่เรียน ไม่เกียจคร้าน	สามัคคี		เรียนรู้รอบรู้ไทย
8.	ประหยัด	มีน้ำใจ		รักษาวินัย เคารพกฎหมาย
9.	ซื่อสัตย์ มีน้ำใจ			ปฏิบัติตามพระราชดำรัส
10.	มีจิตอาสา รู้จักบาป บุญ คุณโทษ			ปฏิบัติตนพอเพียง
11.				เข้มแข็งทั้งกายใจ
12.				คิดถึงประโยชน์ส่วนรวม

ความท้าทายในยุค 4.0



- ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสื่อสาร
 - ความรวดเร็วในการแพร่กระจายข่าวสารข้อมูล
 - การได้รับวัฒนธรรมแบบอื่น เช่น ความเท่าเทียมกัน การแสดงออกทางเพศ การไม่มีศาสนา
 - ความรวดเร็วในการสื่อสารแลกเปลี่ยนความคิด
 - การไม่มีพรมแดนในการตั้งคำถามและหาคำตอบ
- การตั้งคำถามกับศาสนาและประเพณี

พระพุทธศาสนาในมหาวิทยาลัย

- เป็นสาขาหนึ่งของมนุษยศาสตร์ “พุทธศาสนศึกษา”
- ทำความเข้าใจพระพุทธศาสนาด้วยวรรณคดีทางศาสนา หลักฐานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี โดยใช้เหตุผลเป็นเครื่องมือในการทำความเข้าใจ
 - คำสอนของพระพุทธเจ้า และการตีความ
 - ประวัติศาสตร์พุทธศาสนาและบุคคลสำคัญทางศาสนา
 - ปรัชญาการณของพระพุทธศาสนาในสังคมไทย

เยาวชนวัย 18-22 ปี กับพระพุทธศาสนา



- เกิดและเติบโตในครอบครัวที่นับถือพระพุทธศาสนา
- เรียนรู้คำสอนและจริยธรรมจากบ้าน วัด และโรงเรียน
- รับรู้สิ่งที่เกิดขึ้นกับพระภิกษุ-พระสงฆ์ในสังคมจากการประสบด้วยตนเองและข่าวสารในสื่อ
- มีความสงสัย แต่หาคำตอบไม่ได้
 - เข้าใจและเชื่อพระพุทธศาสนาเต็มร้อย
 - ลังเล นับถือพระพุทธศาสนาแบบ 50-50
 - ประกาศตนว่าเป็นผู้ไม่มีศาสนา

เหตุผลกับความเข้าใจเกี่ยวกับพุทธศาสนา



- ทำให้เข้าใจคำสอนสำคัญในพระพุทธศาสนา
รูปนาม ไตรลักษณ์ ปฏิจจสมุปบาท → วิปัสสนา/ศีล-สมาธิ-ปัญญา/การบวช
- ทำให้ไม่ยึดติดกับตำนานหรือเรื่องเล่าที่ผูกติดอยู่กับความเชื่อ
- ทำให้เข้าใจถึงความเปลี่ยนแปลง/เป็นไปเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาในสังคม
- ทำให้มองเห็นถึงความสำคัญของการศึกษาอบรมตามคำสอนใน
พระพุทธศาสนาในกลุ่มพุทธบริษัท — พระภิกษุสงฆ์/อุบาสกอุบาสิกา
- เป็นข้อมูลให้เยาวชนได้ตัดสินใจเกี่ยวกับความเชื่อทางศาสนาของเขา

มนุษยศาสตร์-คำสอนของพระพุทธเจ้า



- เน้นการพิจารณาด้วยเหตุผล: ความเชื่อทางศาสนาจำเป็นต้องใช้วิจารณ์ญาณ (การพิจารณาไตร่ตรองข้อมูลอย่างรอบด้าน)
— กังขานิยฐาน **10** ในกาลามสูตร
- เน้นการเรียนรู้จากประสบการณ์ (ประสาทสัมผัสทั้ง **5** และใจ)
: การเข้าไปศึกษา-ทำความเข้าใจ-ทดลองปฏิบัติด้วยตัวเอง
แล้วจึงประเมินความเชื่อ “ถูกหรือผิด” “ไปต่อหรือพอแค่นี้”
- การพัฒนาความรู้ ประสบการณ์ และเครื่องมือในการรับรู้

ข้อจำกัดของมนุษยศาสตร์ ต่อการเรียนรู้พระพุทธศาสนาของเยาวชน



- ความไม่สนใจใยดีต่อปัญหาของมนุษย์ที่พระพุทธเจ้าทรงยกขึ้น :
ความไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา ของสรรพสิ่ง
- ความลึกซึ้งในการเข้าถึงพระพุทธศาสนา เน้นประโยชน์ทางโลก :
ความสุขใจของบุคคล- ความสงบสุขในสังคม เป็นหลัก
- การไม่ตระหนักในความสำคัญของวัฒนธรรมประเพณีในทาง
สัญลักษณ์ เน้นความเข้าใจภายในใจ



ความเห็นส่วนตัวต่อ การเรียนพระพุทธศาสนาในมหาวิทยาลัย



ความหวัง

- เป็นโอกาสในทำความเข้าใจศาสนาและวัฒนธรรมไทย ตลอดจนความเป็นไปในสังคมไทย -- เห็นคุณค่าและคล้อยตาม

การทำ(ความเข้าใจ)

- อนาคตอยู่ที่การตัดสินใจของเยาวชนเอง : เราไม่สามารถบังคับความคิดของเยาวชนให้เลือกสิ่งที่เราต้องการให้เลือก หรือ ทำในสิ่งที่เราต้องการให้ทำ